Ymddiriedolaeth Natur Gogledd Cymru
North Wales Wildlife Trust

PECYN CYMORTH GARDDWYR

DEDDFWRIAETH A RHYWOGAETHAU YMLEDOL

Mae rhai planhigion sy'n ymledol wedi'u rhestru mewn deddfwriaeth.

Yma rydym yn cyflwyno dau ddarn o ddeddfwriaeth y dylai garddwyr fod yn ymwybodol ohonynt;

Deddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad (1981) a **Rheoliad yr UE a Ddargedwir 1143/2014.**

Cronfa Treftadaeth Heritage Fund

Mewn Partneriaeth â Llywodraeth Cymru
In Partnership with Welsh Government

BETH SYDD ANGEN I ARDDWYR EI WYBOD

Deddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad	Rheoliad yr UE a Ddargedwir (1143/2014)
Prif gyfraith y DU sy'n gwarchod bywyd gwyllt a'r amgylchedd. Mae'n ei gwneud yn anghyfreithlon plannu neu achosi i rywogaeth ymledol (estron) dyfu yn y gwyllt. Mae'r rhain wedi'u rhestru ar **Atodlen 9.**	Mae'n gwahardd rhai rhywogaethau ymledol (sy'n cael eu galw yn **Rhywogaethau o Bryder Arbennig**) rhag cael eu mewnforio, eu gwerthu, eu cadw neu eu tyfu. Mae'n blaenoriaethu atal rhywogaethau ymledol.
Prif oblygiad i arddwyr domestig	
Ni ddylech blannu nac achosi i unrhyw rywogaeth sydd wedi'i rhestru ar Atodlen 9 dyfu yn y gwyllt. Mae hyn yn cynnwys dympio gwastraff gardd neu bridd sy'n cynnwys y planhigion hyn.	Ni ddylech fewnforio, cadw, tyfu, gwerthu, rhoi i ffwrdd na rhyddhau unrhyw rywogaethau sydd wedi'u rhestru (nac unrhyw ran a all aildyfu, fel hadau neu doriadau). Mae Rhywogaethau o Bryder Arbennig wedi'u gwahardd rhag cael eu gwerthu.
Rhywogaethau ymledol wedi'u rhestru yn eich gardd	
Nid ydych chi'n torri'r gyfraith dim ond drwy gael rhywogaeth wedi'i rhestru ar eich tir - ond rhaid i chi gymryd pob cam rhesymol i'w hatal rhag lledaenu y tu hwnt i'ch ffin. Gall awdurdodau fynnu eich bod chi'n eu tynnu o dan Orchymyn Rheoli Rhywogaethau.	Os yw Rhywogaeth o Bryder Arbennig eisoes yn tyfu yn eich gardd, ni ystyrir ei bod yn cael ei chadw na'i thyfu'n fwriadol ac nid ydych yn cyflawni trosedd. Fodd bynnag, ni allwch blannu Rhywogaeth o Bryder Arbennig yn fwriadol ar eich tir, nac achosi i blanhigion presennol ledaenu'n fwriadol.
Prynu neu werthu	
Mae rhai planhigion **Atodlen 9** (rhywogaethau dŵr yn bennaf) wedi'u gwahardd rhag cael eu gwerthu yn Lloegr, ond gellir gwerthu eraill o hyd. Gwiriwch bob amser cyn prynu.	Mae pob **Rhywogaeth o Bryder Arbennig** wedi'u gwahardd rhag cael eu gwerthu o unrhyw le yn y DU.

BETH SYDD ANGEN I ARDDWYR EI WYBOD

Deddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad	Rheoliad yr UE a Ddargedwir (1143/2014)
Symud neu waredu	
Dim ond os yw ar gyfer gwaredu diogel neu os oes gennych chi drwydded y gallwch chi symud neu gludo planhigion wedi'u rhestru. Yng Nghymru, mae hyn yn cael ei wneud drwy **Gyfoeth Naturiol Cymru.**	Mae'r un peth yn berthnasol – dim ond o dan drwydded y caniateir symud neu waredu ar gyfer dinistrio neu ymchwil.
Esiamplau o rywogaethau ymledol wedi'u rhestru	
• **Pluen parot** (*Myriophyllum aquaticum*)	• **Parrot's feather** (*Myriophyllum aquaticum*)
• **Dail-ceiniog arnofiol** (*Hydrocotyle ranunculoides*)	• **Floating pennywort** (*Hydrocotyle ranunculoides*)
• **Coeden y nefoedd** (*Ailanthus altissima*)	• **Tree of heaven** (*Ailanthus altissima*)
• **Pidyn-y-gog melyn** (*Lysichiton americanus*)	• **Yellow skunk cabbage** (*Lysichiton americanus*)
• **Ffromlys chwarennog** (*Impatiens glandulifera*) – yn dod o dan y ddau.	
Ble mae'n Berthnasol	
Lloegr, Cymru, yr Alban a Gogledd Iwerddon (gydag amrywiadau posibl e.e. rhestr rhywogaethau).	Lloegr, Cymru, yr Alban a Gogledd Iwerddon (gydag amrywiadau posibl e.e. rhestr rhywogaethau).
Cosbau	
Gall torri'r gyfraith arwain at ddirwyon neu erlyn. Gall achosion difrifol arwain at ddedfryd o garchar.	Gall torri'r gyfraith arwain at ddirwyon, cymryd y planhigion, neu erlyn.

DEDDFWRIAETH A RHYWOGAETHAU YMLEDOL

Beth mae hyn yn ei olygu i arddwyr

Nid yw pob rhywogaeth ymledol wedi'i chynnwys o dan ddeddfwriaeth. Felly mae'n bwysig Bod yn Ddoeth am Blanhigion.

Am ysbrydoliaeth ar gyfer planhigion amgen sydd ddim yn ymledol, edrychwch ar y llyfrynnau hyn:

Sut i arddio heb blanhigion ymledol niweidiol a cadw pwll heb blanhigion ymledol niweidiol.

Darllen mwy am ddeddfwriaeth yn gysylltiedig â rhywogaethau ymledol yma.